

ΑΝΟΙΞΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΚΑΛΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Δημήτρης Κ. Μπάκας

Ανοιξη! Κάτι το μαγικό ξανοίγεται στη φύση και στη ζωή μας. Η φύση βάζει τα καλά της, αποκτά χρώματα, αρώματα. Τα πτηνά πετάνε χαρούμενα και τιτιβίζουν, ο ήλιος λάμπει. Εποχή της αναγέννησης και της **Μεγάλης Ανάστασης** του Θεανθρώπου! Όλα είναι γιορτινά και χαρούμενα! Το ίδιο συμβαίνει και σ' εμάς. Αλλάζει η διάθεσή μας! Η μέρα μεγαλώνει, η θερμοκρασία ανεβαίνει, η φύση μας καλεί στη Γιορτή της. Είναι η στιγμή του χρόνου που καλούμαστε να αφήσουμε όσα μας βαραίνουν και να κάνουμε μια **νέα αρχή**, για ό,τι επιθυμούμε και χρειαζόμαστε. **Μια ανείπωτη ενέργεια αναδύεται στη ψυχή μας. Η ζωή μας ομορφαίνει γιατί έχουμε αγγίξει το κάλλος και μας έχει πλημμυρίσει μια δύναμη δημιουργίας!**

Λέγεται ότι οι δημιουργοί σε όλους τους τομείς, έλκονται και ξεφεύγουν από τη συνήθη φαινομενική πραγματικότητα και εισέρχονται σε ένα **δημιουργικό χάος**, όπου ανακαλύπτουν μια «άλλη πραγματικότητα» μη αισθητή στον κοινό νου και μάς την παρουσιάζουν μέσα από τα πρωτότυπα έργα τους μέσω της Τέχνης. Η Τέχνη δεν περιορίζεται στις καλούμενες Καλές Τέχνες (εικαστικές, μουσική, χορός κλπ.), αλλά σε όλο το πεδίο, απ' το **οποίο αναδύονται νέες ιδέες** και πραγματώνονται καινούργια δημιουργήματα. Τέχνες είναι και η πολιτική, στρατηγική, πολεμική, αισθητική, γραμματική, παιδαγωγική, οικονομική, η μαγειρική, η ηθική... Ακόμη και η **Επιστήμη**, όταν φθάνει σε ερευνητικό στάδιο προόδου!

Τέχνη, εκ του ρήματος τίκτω, σημαίνει ότι φέρνουμε στη ζωή κάτι καινούργιο. Πχ. μια μουσική σύνθεση ή ένας πίνακας ζωγραφικής δεν υπήρχαν αλλά δημιουργήθηκαν και ήδη «ζουν» μαζί μας. Το ίδιο συμβαίνει με μία ανακάλυψη στην επιστήμη. Το κορυφαίο, όμως, παράδειγμα δημιουργίας είναι η **ανθρώπινη προσωπικότητα**, που συνιστά **μοναδικό «έργο» τέχνης** και δημιουργείται από άπειρους παράγοντες που συνιστούν το ανεπανάληπτο φαινόμενο που ονομάζουμε **Ζωή!**

Με την Τέχνη το ανθρώπινο πνεύμα έρχεται στο οριακό σημείο σκέψης, γνώσης, συναισθήματος και βούλησης για πράξη και **το ξεπερνά**, μάλιστα, κατά τι. **Αυτό ακριβώς το σημείο συνιστά τη δημιουργία.** Εκεί αναδύεται μια ελάχιστη αλλά **κρίσιμη ενέργεια** (ουδός), που μεταβάλλει την πραγματικότητα. Κατά κανόνα αυτό το σημείο βρίσκεται στον λεγόμενο **χρυσό λόγο** (χρυσή τομή) όλων των συνιστωσών, που είναι, δυστυχώς ή ευτυχώς, ένας **άρρητος αριθμός**. Είναι ένα **ιδανικό μέτρο**, το οποίο όταν συλλαμβάνεται διαφεύγει και όταν πραγματοποιείται δεν προκαλεί κορεσμό, αλλά όρεξη (άνοιγμα) για το νεότερο. Είναι ο **αιεφόρος έρωτας για δημιουργία και ζωή**. Αυτό τον χρυσό λόγο έχει «ανακαλύψει» και εφαρμόζει η Φύση παντού στην πράξη, εδώ και δισεκατομμύρια χρόνια, γι' αυτό τη νιώθουμε τόσο ωραία και τόσο απλή λόγω της αρμονίας που διαχέεται παντού και αποπνέει το **αιώνιο Κάλλος!**

Το **κάλλος** είναι μία από τις τρεις ύψιστες αξίες, ισότιμη με την **αλήθεια** και το **αγαθό**. Σε ότι αφορά, όμως, τον άνθρωπο ως πρόσωπο και την αυτογνωσία του θα προτείναμε να μη σταθούμε αποκλειστικά στα στενά καθαρά όρια του κάλλους, που είναι αντικείμενο των καλούμενων Καλών Τεχνών. Σεβόμαστε την άποψη ότι «η τέχνη είναι για την τέχνη» που θεωρεί το κάλλος ως αυτοσκοπό και πολύ ορθά δεν την θέλει να είναι στρατευμένη σε έναν και μόνον σκοπό. Στην περίπτωση αυτή, όμως, μόνον οι καλλιτέχνες, οι κριτικοί της τέχνης και οι ειδικά καλλιεργημένοι άνθρωποι θα ήταν εκείνοι που μετέχουν στο κάλλος. Για τη μορφοποίηση τού ανθρώπου σε υπεύθυνο και δημιουργικό **πρόσωπο** συντασσόμαστε με την άποψη των πολλών ότι **«το κάλλος ενυπάρχει παντού, ορατό και αόρατο»**. Θαρρούμε ότι τη βασική κατηγορία του κάλλους, το **ωραίο**, το βρίσκουμε σε κάθε βήμα της ζωής μας, στη φύση, στα φαινόμενα, στα πράγματα και στους ανθρώπους, αρκεί να αναπτύξουμε μέσα μας έναν στοιχειώδη κώδικα αναγνώρισής του.

Φυσικά και στην περίπτωση του κάλλους ισχύει ότι και για την αλήθεια και το αγαθό, δηλαδή δεν είναι δυνατόν να το συλλάβουμε στην **απόλυτη μορφή του**, αλλά βλέπουμε ωραία πράγματα και καταστάσεις που συνιστούν απλές εκφράσεις του. Νιώθουμε ότι ένα πράγμα είναι ωραίο, αισθανόμαστε ένα χαμόγελο ως κάτι το ωραίο, μπορούμε να πούμε ότι ο τάδε είναι ωραίος άνθρωπος. Όμως, **το απόλυτο κάλλος δεν ορίζεται**. Μόνον η ψυχή μας το αναγνωρίζει εάν το συναντήσει και το νιώσει ολιστικά. Πέραν από την κυρίως έκφρασή του, **ως ωραίο**, το κάλλος διακρίνεται: ως **υπέροχο-υψηλό** που προκαλεί δέος, ως **χαριτωμένο** που προκαλεί συμπάθεια, ως **δραματικό-τραγικό** που προκαλεί λύπη και ως **κωμικό** ακόμη. Το

ωραίο (στην ώρα του) είναι ό,τι ταιριάζει στα μέτρα μας και μάς προκαλεί ένα συναίσθημα ευεξίας και **απόλαυσης** που αναζητούμε σχεδόν όλοι μας, γιατί νοιώθουμε **ηδονή**.

Η αξία του κάλλους, στη γενική περίπτωση, επενεργεί στον εσωτερικό μας κόσμο, στο χώρο των συναισθημάτων – συγκινήσεων και των βιωμάτων μας, κοντολογίς **στο όλο της ζωής μας**. Όλα τα ερεθίσματα από τον εξωτερικό χώρο καταλήγουν στο δικό μας εσωτερικό χώρο και εκεί βιώνουμε τα ποικίλα ενεργήματα που **γεμίζουν το είναι** μας. Εκεί είναι εναποθηκευμένες και οι ορμές του ανθρώπου, όπως και τα ποικίλα πάθη του, αλλά αναδύονται και οι αντίστοιχες ροπές και επιθυμίες μας. Η σπουδαιότητα του εσωτερικού μας κόσμου είναι προφανής, γι' αυτό ο άνθρωπος προσπαθεί να τον κατανοήσει. Ανέπτυξε ειδικές επιστήμες, όπως την ψυχολογία, την νευρολογία κλπ. Παρέμεινε, όμως, μεγάλος χώρος για την αισθητική καλλιέργεια, δηλαδή στην καλλιτεχνία και καλαισθησία (γούστο).

Ο χώρος του κάλλους παρουσιάζει **μεγάλη αοριστία των όσων συμβαίνουν άθελά μας μέσα μας**. Αυτό συνιστά το **ενεργητικό πλεονέκτημα του κάλλους**, γιατί προσδίδει στον άνθρωπο έναν μεγάλο βαθμό **ελευθερίας**, που δεν έχουν οι άλλοι δυο χώροι. Ο **ορθός** και ο **πρακτικός λόγος** έχουν ουσιαστικά ένα είδος απόλυτου ρόλου. Έτσι το κάλλος παρέχει μια μεγαλύτερη **ποικιλία επιλογών**, άρα **δημιουργεί γονιμότητα για ανάπτυξη πρωτοβουλιών συνύπαρξης των τριών χώρων**.

Ο **πλούτος** του εσωτερικού μας κόσμου συνιστά την **πηγή ενέργειάς** μας και αποδιδόταν παλαιότερα (ακόμη και τώρα) στο χώρο της καρδιάς, ενώ επιστημονικά διαβεβαιώνεται ότι αποτελούν όλα ενεργήματα του εγκεφάλου. Η **ψυχή του ανθρώπου, ως συνείδηση ενεργεί κατά βάση προς τις τρεις θεμελιακές αξίες, την αλήθεια, το κάλλος και αγαθό**. Η συν-κίνηση αυτή της συνείδησης ενεργεί, ως εάν οδηγός της ανθρώπινης προσωπικότητας που ονομάζουμε **χαρακτήρα**. Είναι ουσιαστικά η **ταυτότητά** μας. Αυτό είναι το **αντικείμενο της αγωγής** του ανθρώπου.

Ο **εαυτός** μας ενεργεί ως **ενιαίο όλον**. Ο **ορθός λόγος**, ως κύριος συντελεστής της **αλήθειας** ρυθμίζει τα όρια του **συναισθηματικού χώρου** και αντίστοιχα καθορίζει και τις επιταγές της **ηθικής συγκρότησης**. Αντίστοιχα οι **ηθικές απαιτήσεις** καθορίζουν τα όρια της χρήσεως των **γνωστικών επιτευγμάτων**, όπως και τις αντίστοιχες εντάσεις των **συναισθηματικών ενεργημάτων**. Από την πλευρά του ο **κόσμος του θυμικού** (συναισθημάτων) **δημιουργεί τα βουλευτικά κίνητρα του ατόμου για είσοδο, τόσο στο γνωστικό όσο και τον ηθικό χώρο**.

Λέγεται ότι μία εικόνα αξίζει περισσότερο από χίλιες λέξεις! Πολλές έννοιες δεν είναι δυνατόν να εκφραστούν με λόγια, γραπτά ή προφορικά (όπως το κάλλος, ανθρώπινη αύρα...), αλλά η ψυχή όταν τις συναντά τις αναγνωρίζει αμέσως και αγάλλεται. Γι' αυτό το **κάλλος θεωρείται γενικά ως το βασικό ενδόσημο**, ήτοι το **εκείνο που προκαλεί τη διάθεση να σκεφτούμε και να πράξουμε κάτι, τουτέστιν το έναυσμα, προοίμιο και κίνητρο για να θελήσουμε να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια, κόπο και κόστος**.

Η **κρυστάλλωση των «πιστευώ»** μας και **πεποιθήσεων** προσεγγίζονται καλύτερα με την τέχνη της σύνθεσης των επιμέρους παραγόντων. Όταν κινούμαστε σε γνωστό «έδαφος», υπάρχει μια απλή μίμηση πράξης, ήτοι δεν αναδύεται κάτι νέο, τότε μιλάμε για απλή συντήρηση ή διατήρηση κεκτημένων. Δημιουργία νέου αναδύεται, όταν εγγίζουμε και εισερχόμαστε στο άγνωστο, **στο δημιουργικό χάος**. Η **Τέχνη μάς παρέχει τις μεθόδους προσέγγισης του νέου, του αγνώστου και του απείρου**. Ως άπειρο μπορεί να θεωρηθεί ο χώρος, από τον οποίο αναδύονται καινούργιες **γόνιμες συνθήκες**.

Η **προσωπική** μας ολβιότητά αναφύεται από την **εναρμόνισή** μας με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Την πιο **ευλογημένη αρετή**, που προϋποθέτει την καλλιέργεια της νοημοσύνης και της ηθικής συγκρότησης, που απαιτούν μεγάλη προσπάθεια. Το καλύτερο, όμως, **ενδόσημο** (κίνητρο) για να αρχίσουμε την προσπάθειά μας είναι το **ωραίο συναίσθημα**, που μας ανοίγει την επιθυμία και όρεξη για δράση.

Γι' αυτό η **Ανοιξη** είναι η **Εποχή** για ένα **δημιουργικό ξεκίνημα** για το καθένα μας, αλλά προπα- ντός για **Πατρίδα** μας τώρα που συμπλήρωσε διακόσια χρόνια ανεξαρτησίας!

Ας ξεκινήσουμε, λοιπόν, όλοι μαζί με βελτιοδοξία για ένα **καινούργιο μέλλον**.

Δημήτριος Κ. Μπάκας

26 Μαρτίου 2021